

بسم الله الرحمن الرحيم

دستور العمل ها و شیوه نامه های آموزشی

حج تمتع

ویژه کار گزاران فرهنگی کاروانها
(روحانیون، معین ها و معینه ها)

معاونت فرهنگی

دستور العمل ها و شیوه نامه های آموزشی حج تمتع

ویژه کارگزاران فرهنگی کاروان ها

تهیه کننده: معاونت فرهنگی - مدیریت آموزش

آماده سازی متن: حسن عموعبداللہی

طرح جلد: امیرمحمد احمدی

شمارگان: ۶۵۰ نسخه

چاپ: بهار ۱۳۹۹

نشانی: تهران، خیابان آزادی، نبش رودکی، سازمان حج و زیارت، طبقه دوم،

معاونت فرهنگی - مدیریت آموزش

تهران: خیابان آزادی، نبش رودکی، سازمان حج و زیارت

قم - ۷۵ متری عمار یاسر، خیابان شهید قدوسی

حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت، طبقه هفتم

تلفن: ۶۴۵۱۲۲۵۵ - ۰۲۱ و ۳۷۱۸۶ - ۰۲۵

سامانه آموزش کارگزاران فرهنگی: <http://amoozeshbeseh.ir>

فهرست مطالب

۴	مقدمه.....
۷	دستورالعمل اجرای آموزش کاروانی زائران حج تمتع .....
۲۵	دستورالعمل آموزش اعضای گروه یاوران حج.....
۲۷	دستورالعمل اجرایی دوره آموزش تکمیلی .....
۲۷	ویژه روحانیون ، معین و معینه های حج تمتع.....

مقدمه

تحقق اهداف بلند و متعالی حج، مستلزم کسب معرفت و آگاهی و مهارت‌های لازم توسط راهیان این سفر الهی می‌باشد؛ چنانچه رهبر فرزانه انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای (دام‌ظله)، معرفت و شناخت را در این سفر مهم‌ترین هدیه خداوند می‌داند و آن را کلید همه برکات فردی و جمعی می‌داند:

اگرچه برکات حج، همه جنبه‌های حیات بشری را فرا می‌گیرد و این باران رحمت بی‌دریغ، از خلوت دل و اندیشه آدمی تا عرصه سیاست و اجتماع و قدرت ملی مسلمانان و تعاون میان ملت‌های مسلمان را، بارور و سرزنده و برخوردار از شور زندگی می‌سازد، لیکن شاید بتوان گفت که کلید این همه، معرفت است و نخستین هدیه حج به کسی که مایل است چشم خود را به حقایق بگشاید و از نیروی خداداده «فهم پدیده‌ها» بهره بگیرد، همان معرفت و شناخت منحصر به فردی است که عادتاً جز در حج، در اختیار خیل عظیم مسلمانان قرار نمی‌گیرد. و هیچ پدیده دینی دیگری نمی‌تواند مجموعه شناخت‌هایی را که در مراسم حج، قابل وصول است، یکجا در اختیار امت اسلامی قرار دهد. این معرفت، عبارت است از مجموعه‌ای از شناخت‌ها که از جمله آنهاست: **شناخت خود** به عنوان یک فرد، **شناخت خود** به عنوان جزئی از مجموعه عظیم امت اسلامی، شناخت نمونه و نمایی از آن امت واحده، شناخت عظمت و رحمت خدا و شناخت دشمن.

(صحیفه حج، ج ۲، ص ۲۱۹)

مقدمه ۵ □

لازمه این امر فراهم شدن سازوکارهای مناسب برای دانش‌اندوزی و کسب آگاهی از آداب، مناسک، احکام، اسرار و معارف بلند حج است. معاونت فرهنگی حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت، برای تحقق این اهداف متعالی و آرمان‌های حج ابراهیمی - محمدی و در تحقق رسالت خویش در تدارک و فراهم ساختن بسترهای مناسب برای آگاهی‌بخشی و معرفت‌اندوزی زائران بیت‌الله الحرام، با استفاده از تجارب ارزشمند گذشته با کمک روحانیون و عناصر فرهنگی به عنوان مربیان این عرصه، به سازماندهی و برپایی جلسات آموزشی زائران اقدام نموده است. بهره‌وری مناسب، نگاه جامع، مخاطب‌محوری و افزایش یادگیری، اصولی‌اند که در تنظیم و سازماندهی برنامه‌های آموزشی زائران و کارگزاران مورد توجه قرار گرفته است.

در این جلسات علاوه بر آن‌که زائران در یک تلاش چندماهه به یک آگاهی و آمادگی ذهنی و روحی مبادرت می‌ورزند، روحانیون، معین‌ها و معینه‌های کاروان‌ها نیز به عنوان مربیان این جلسه‌ها و مسئولان فرهنگی کاروان‌ها برای روزآمدسازی اطلاعات و مهارت‌های لازم برای اداره شایسته کاروان‌ها و پاسخ‌گویی مناسب به انتظارات زائران، در یک دوره آموزش تکمیلی و کارگاه‌های مهارتی شرکت می‌کنند. بی‌تردید اجرای درست و مؤثر این برنامه‌ها نیازمند تبیین درست، داشتن چارچوب و تعریف فرایندها می‌باشد.

به ویژه آنکه نیازها و تغییر شرایط محیطی و ترکیب جمعیتی زائران و انتظارات ایشان، اصلاحات و دگرگونی در شیوه و نحوه آموزش‌ها را ضروری ساخته و بر این اساس در برنامه آموزش کاروان‌ها و کارگزاران فرهنگی تغییراتی ایجاد شده است که اولین دوره آن در حج سال ۱۳۹۷ با

مراقبت و رصد مسئولان محترم دفاتر نمایندگی، رؤسای محترم سازمان و کارگزاران محترم اجرایی و فرهنگی با موفقیت به اجرا درآمد.

مجموعه حاضر، دستورالعمل‌ها و شیوه‌هایی است که متضمن وظایف کارگزاران فرهنگی کاروان‌ها و دستورالعمل‌های اجرای آموزش‌ها توسط ایشان در سطح کاروان می‌باشد که توسط مدیریت آموزش طراحی و تدوین گردیده است؛ البته جهت مزید اطلاع، اشاره‌ای به دستورالعمل‌های اجرای آموزش‌ها در سطح بعثه نیز خواهد شد.

ثبت دقیق گزارش فعالیت‌های اجرا شده توسط کارگزاران فرهنگی کاروان‌ها نیز در طراحی و برنامه‌ریزی برای رصد اقدام‌ها و اجرای برنامه‌ها از اهداف دیگری است که در این مجموعه با ترسیم خطوط و شیوه و برآیند آن توضیح داده شده است.

امید است مسئولان محترم دفاتر نمایندگی و روحانیون معزز و کارگزاران ارجمند کاروان‌های حج با امعان نظر و مبنا قرار دادن این مجموعه مقررات در اجرای درست و کامل برنامه‌های پیش‌بینی شده ما را یاری نمایند و کاستی‌های آن را منتقل کنند تا به اصلاح آن اقدام شود.

معاونت فرهنگی

دستور العمل اجرای آموزش کاروانی زائران حج تمتع

نظر به اهمیت و نقش آموزش در بهره‌گیری مناسب زائران از فرصت‌ها و فضای معنوی حج و زیارت و ایجاد آمادگی‌های ذهنی و روحی و شناختی در ایشان، لازم است روحانیون معظم و همه عوامل و کارگزاران محترم کاروان‌ها و مسؤولان معزز دفاتر نمایندگی حوزه نمایندگی ولی فقیه در استان‌ها و مناطق برای اجرای بهینه آموزش‌ها و ارتقای آن، موارد ذیل را مورد توجه قرار دهند:

۱. تعداد جلسات آموزشی عموم زائران در ایران به شرح ذیل است:

- کاروان‌های مدینه اول ۱۰ جلسه
- کاروان‌های مدینه دوم ۱۲ جلسه

۲. علاوه بر جلسات آموزشی فوق، لازم است جلسات آموزشی ویژه برای گروه‌های ذیل برنامه‌ریزی و اجرا شود:

- سه جلسه ویژه بانوان

۸ □ دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های آموزشی حج تمتع

- سه جلسه برای زائران فرهیخته
  - جلسات ویژه اعضای گروه یاوران حجاج (یک جلسه در کاروان‌های مدینه اول و دو جلسه در کاروان‌های مدینه دوم)
- تبصره:** برگزاری دو جلسه آموزشی برای زائران در یک روز مجاز نمی‌باشد، مگر جلسات آموزشی ویژه بانوان، زائران فرهیخته، ویژه یاوران حجاج که می‌تواند قبل یا بعد از جلسات زائران برگزار شود.
- تذکره ۱:** در شرایط خاص و ویژه، اگر تغییری در این سیاست به وجود آید، توسط معاونت فرهنگی اطلاع‌رسانی خواهد شد.
- تذکره ۲:** برنامه‌های متمرکز آموزشی و توجیهی زائران و بانوان حج‌گزار که توسط دفاتر نمایندگی بعثه در مناطق و استان‌ها که به صورت حضوری یا توسط مدیریت آموزش به صورت غیر حضوری برگزار خواهد شد، جزء جلسات آموزشی کاروان‌ها محسوب نمی‌شود.
- تذکره ۳:** با توجه به شرایط خاص کشور، برگزاری جلسات آموزشی به شیوه حضوری، منوط به مجوز ستاد ملی کروناست. در صورت برگزاری این جلسات، لازم است آن مکان ضدعفونی شود و همه زائران، عوامل و کارگزاران فرهنگی و اجرایی از دستکش و ماسک استفاده نمایند.
۳. انتظار می‌رود استمرار آموزش زائران در مدینه منوره و مکه مکرمه، طبق سرفصل‌های پیش‌بینی شده و برنامه تنظیمی، مورد اهتمام روحانیون و مدیران محترم باشد:
- جلسات آموزشی عموم زائران به تعداد ۱۲ جلسه (۴ جلسه در مدینه و ۸ جلسه در مکه)
  - جلسات ویژه بانوان به تعداد ۴ جلسه (۲ جلسه در مدینه و ۲ جلسه در مکه)

فصل اول: دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های آموزشی حج تمتع ۹ □

- جلسات ویژه زائران فرهیخته به تعداد ۳ جلسه (۱ جلسه در مدینه و ۲ جلسه در مکه)
  - جلسات ویژه اعضای گروه یاوران حجاج (در کاروان‌های مدینه اول، دو جلسه در مدینه و یک جلسه در مکه؛ در کاروان‌های مدینه دوم، یک جلسه در مکه و یک جلسه در مدینه)
۴. انتظار می‌رود مباحث و موضوعات مطالب هر جلسه آموزشی بر اساس سرفصل‌های تنظیمی در کتاب **عناوین و سرفصل‌های آموزشی زائران حج تمتع** ابلاغی بعثه و سازمان ارائه گردد.
۵. موضوع «مسائل اجرایی حج» توسط مدیران محترم کاروان‌ها، موضوع «سلامت در حج» توسط پزشکان محترم مورد تأیید مرکز پزشکی حج و زیارت که به کاروان دعوت می‌شوند و سایر موضوعات توسط کارگزاران محترم فرهنگی کاروان‌ها اجرا و ارایه می‌گردند. به منظور مشارکت همه کارگزاران فرهنگی در امر آموزش زائران، فعالیت هر یک از آنان بر اساس کتاب **عناوین و سرفصل‌های آموزشی** به تفکیک ذیل مشخص شده است:
- (۱) **روحانی کاروان**: مدیریت و ارایه مناسب حج و مباحث فکری و فرهنگی در جلسات عمومی و اختصاصی زائران
  - (۲) **معین کاروان** (در کاروان‌هایی که معین دارند): ارایه چهار موضوع از موضوعات آموزشی به شرح ذیل:
    - احکام عمومی
    - تاریخ و سیره
    - اماکن مذهبی
    - مهارت‌ها و سبک زندگی اسلامی

۳) **معینه کاروان یا معینه مدعو:** تشکیل سه جلسه ویژه بانوان در ایران و چهار جلسه در موسم با موضوعات مندرج در کتاب «**عناوین و سرفصل‌های آموزشی**».

نذکر ۱: جلسات آموزشی کاروانی ویژه بانوان زائر در ایران توسط معینه کاروان یا با هماهنگی میان روحانی کاروان و دفتر نمایندگی بعثه در منطقه یا استان، توسط معینه مدعو برگزار می‌شود.

نذکر ۲: مبحث مناسک در همه جلسات عمومی و اختصاصی زائران، توسط روحانی کاروان بیان می‌شود.

۶. با توجه به وجود نرم‌افزارها و ابزارهای آموزشی همانند نرم‌افزارهای **مسافر قبله ۳؛ دانشنامه حج (لیبک)**، **کتابخانه حج، نگاهی به اماکن اسلامی از آسمان و ماکت کعبه معظمه، فیلم‌های آموزشی (موشن گرافیک)**، **پوستره‌های آموزشی (اینفوگرافیک)** و... مناسب است روحانیون و مدیران محترم در جلسات آموزشی به نحو مطلوب از این ابزارها استفاده نمایند. توضیح بیشتر اینکه برای جلسات آموزشی در ایران، مکه و مدینه نرم‌افزار **مسافر قبله ۳** مطابق سرفصل‌های آموزشی و با کاربری آسان آماده شده و توصیه می‌شود روحانیون، معین‌ها و معینه‌های محترم از آنها در ارائه مباحث، استفاده نمایند.

سایر لوح‌های آموزشی و منابع مورد نیاز برای ارائه مباحث جلسات آموزشی تولید شده که روحانیون، معین‌ها و معینه‌های محترم می‌توانند آنها را تهیه و در ارائه مباحث، استفاده نمایند. برخی از آنها عبارتند از:

- ۱) درسنامه تاریخ اسلام ۱ و ۲؛ سیدعلی میرشریفی، مشعر
- ۲) درسنامه گزیده سیمای عقاید شیعه؛ آیت الله سبحانی، مشعر
- ۳) درسنامه اسرار حج؛ محمدتقی فعالی، مشعر
- ۴) درسنامه احکام مبتلابه حجاج؛ محمدحسین فلاح‌زاده، مشعر

فصل اول: دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های آموزشی حج تمتع ۱۱ □

۵) درسنامه آداب سفر حج؛ سیدعلی قاضی عسکر، مشعر

۶) درسنامه شناخت عربستان؛ علی محمدی آشنانی، مشعر

۷) درسنامه اماکن مذهبی مکه و مدینه؛ اصغر قائدان، مشعر

۷. از آنجا که چند شاخص از شاخص‌های مهم ارزیابی عملکرد روحانیون، معین‌ها و معینه‌های حج تمتع در برگزاری درست و اداره مطلوب و ارائه مناسب و مؤثر مباحث جلسات آموزشی زائران می‌باشد، از این رو برای فراهم شدن امکان ارزیابی، لازم است هر یک از روحانیون، معین‌ها و معینه‌ها بعد از پایان هر جلسه آموزشی با مراجعه به سامانه آموزش، مجموعه فرم‌های گزارش جلسات آموزشی (مجموعه فرم‌های شماره ۶-۱۰) را جداگانه تکمیل نمایند. بدیهی است عدم تکمیل فرم‌های گزارش جلسات به منزله عدم اجرای برنامه آموزشی تلقی می‌شود و امتیاز منفی منظور خواهد شد.

توضیح مهم: از آنجا که ثبت گزارش فعالیت‌های اجرا شده توسط کارگزاران فرهنگی کاروان‌ها در سال جاری مبنای طراحی و برنامه‌ریزی فعالیت‌های سال‌های آینده است، مقتضی است کارگزاران محترم فرهنگی کاروان‌ها به ثبت دقیق گزارش‌ها اهتمام کافی داشته باشند.

۸. نظر به افزایش روزافزون کاربران فضای مجازی و نقش غیرقابل انکار این ظرفیت، مناسب است کارگزاران فرهنگی کاروان‌ها نسبت به استفاده بهینه از این امکان در هدایت، راهبری، آموزش و توجیه زائران اقدام نمایند. بر همین اساس شایسته است کارگزاران فرهنگی کاروان‌ها با توجه به میزان استفاده زائران کاروان از یک نرم‌افزار خاص یا طبق تصمیم شورای فرهنگی کاروان و معرفی یک نرم‌افزار به عنوان منبع ارایه اطلاعات فرهنگی، آموزشی و اجرایی، محتواهای مورد نیاز را تهیه و اشتراک‌گذاری نمایند و در پایان سفر، فرم ۷-۱۰ را تکمیل کنند.

۱۲ □ دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های آموزشی حج تمتع

در خصوص تأمین محتوا، کانال‌ها و نرم‌افزارهایی که مدیریت آموزش تهیه کرده و در بند بعد اشاره می‌شود، می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد. ۹. نظر به تولید و ارایه نرم‌افزارها و فعالیت سامانه‌ها و کانال‌ها در فضای مجازی (به شرح ذیل) لازم است روحانیون و مدیران محترم کاروان‌ها زائران را به مراجعه و استفاده از این سامانه‌ها ترغیب نمایند و بروشور آموزش مجازی زائران نیز برای راهنمایی بیشتر، میان آنان توزیع شود:

- نرم‌افزار «کاروان مجازی» در دو قالب موبایلی و تحت وب
- سامانه آموزش مجازی به نشانی <http://zaer.hajj.ir>
- کانال «آموزش و فرهنگ حج و زیارت» در پیام‌رسان‌های سروش، ایتا، بله و گپ به نشانی @Zaerhajj
- ارائه کلاس‌های برخط (آنلاین) برای عموم زائران حج تمتع و فرهیختگان (به صورت اختصاصی)

۱۰. با توجه به تنوع زائران از جهت تحصیلات، سن و... لازم است، در کاروان‌هایی که زائران تحصیل کرده (بالتر از دیپلم) تعداد قابل توجه و تا حدود ۳۰٪ از جمعیت کاروان را تشکیل می‌دهند، با همکاری مدیران محترم کاروان‌ها، جلسات آموزشی جداگانه‌ای ویژه آنان علاوه بر جلسات عمومی تشکیل شود. برای ایجاد این کار رعایت اصول و موارد زیر توصیه می‌شود:

- در برگزاری این جلسات و سطح‌بندی زائران، شأن و حرمت همه زائران مورد توجه قرار گیرد.
- از زائران تحصیل کرده و فرهیخته جداگانه در جلسات خارج از جلسه عمومی برای شرکت در جلسه ویژه دعوت شود.

فصل اول: دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های آموزشی حج تمتع ۱۳ □

- در این جلسات مسائل ویژه و عمیق‌تری از مباحث اختصاصی در موضوعات مورد نیاز، از جمله عقائد و مباحث سیاسی و اجتماعی بیان شود.
  - در طرح مباحث و مسائل، نظرات و نیازهای ایشان منظور شود.
  - از وسائل و ابزارهای کمک آموزشی و نرم‌افزارها استفاده شود.
  - بحث‌ها به نحو مشارکتی و با معرفی منابع و متون مفید قبل از شروع جلسه ارائه شود.
  - زائران تحصیل کرده و فرهیخته به شرکت در جلسات عمومی همراه سایر زائران تشویق شوند تا به جلسات ویژه اکتفا ننمایند.
  - گزارش برگزاری این جلسات آموزشی نیز در سامانه آموزش توسط روحانی کاروان ثبت گردد. (فرم شماره ۰۸)
۱۱. مسؤولان محترم دفاتر استانی و مناطق حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت با انتخاب روحانیون توانمند از میان روحانیون حج و زیارت و با هماهنگی مدیران دفاتر استانی سازمان حج و زیارت جلسات آموزشی متمرکز را برای عموم زائران، همچنین جلسات با موضوع «اخلاق سفر و بیان اسرار و معارف حج» را در ماه مبارک رمضان بر اساس دستورالعمل‌های ابلاغی برگزار می‌نمایند. انتظار می‌رود روحانیون و مدیران کاروان‌ها، همکاری لازم را در برگزاری این نوع جلسات با ایشان به عمل آورند.
۱۲. به منظور اطلاع از کم و کیف جلسات آموزشی و نیز مساعدت به روحانیون، معین‌ها و معینه‌ها و مدیران کاروان‌ها در ارتقای آموزشی زائران و ارزیابی **جلسات آموزشی** کلیه دفاتر نمایندگی، ارزیابان را از میان روحانیون حج و زیارت و مدیران کاروان‌ها حسب دستورالعمل

۱۴ □ دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های آموزشی حج تمتع

مربوط، انتخاب تا از جلسات آموزشی بازدید و براساس شاخص‌های اعلامی ارزیابی نمایند. این گزارش‌ها از اسناد و مبنای ارزیابی رابطان حج و زیارت در عملکرد روحانیون، معین‌ها و معینه‌ها در شاخص‌های مربوط خواهد بود.

۱۳. نظر به اهمیت محیط و فضای آموزشی در یادگیری و حضور با نشاط زائران در جلسات، لازم است موارد زیر در انتخاب و آماده‌سازی محیط‌های آموزشی قبل از موسم در ایران مورد توجه جدی قرار گیرند:

- ۱) محیط و فضایی انتخاب شود که از نظر نور و روشنایی و مسائل گرمایی و سرمایی از مطلوبیت کافی برخوردار باشد.
- ۲) از انتخاب محل‌های شلوغ و پرسر و صدا، مکان‌های باز و اماکنی که برای حضور بخش‌ی از خانم‌ها از نظر شرعی مشکل باشد، اجتناب شود.
- ۳) شایسته است مکانی مناسب برای حضور همراهان و به خصوص کودکان همراه زائران برای حضور آرام و بی‌دغدغه زائران در جلسات آموزشی پیش‌بینی شود.
- ۴) مکان آموزشی حتی‌المقدور در نزدیکی محل سکونت زائران باشد و مکان مناسب برای پارک خودروی زائران وجود داشته باشد و نیز مزاحمتی برای همسایگان ایجاد نکند.
- ۵) محیط آموزشی از سرویس و مکان‌های بهداشتی مناسب برای شرکت‌کنندگان برخوردار باشد.
- ۶) فضای آموزشی با بنرها، پوسترها و تصاویر مناسب آراسته شود.

فصل اول: دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های آموزشی حج تمتع ۱۵ □

۷) با توجه به مسن بودن اکثر زائران حتی‌الامکان فضاهایی انتخاب شود که از صندلی‌ها و نیمکت‌های آموزشی مناسب برای نشستن زائران برخوردار باشد.

۱۴. انتظار می‌رود روحانیون محترم در هر جلسه تعدادی از **درسنامه‌ها** و سایر کتب و منابع و نرم‌افزارها و لوح‌های فشرده مناسب برای زائران در این سفر معنوی را معرفی کنند.

۱۵. روحانیون، معین‌ها و معینه‌های محترم برای برگزاری جلسات آموزشی در هتل‌های مکه و مدینه از ابتدا هماهنگی لازم را برای در اختیار گرفتن امکانات و اختصاص فضای مناسب و تعیین زمان با مسئول فرهنگی مجموعه و مدیر کاروان به عمل آورند.

۱۶. با توجه به تهیه نرم‌افزارهای مدینه‌شناسی و مکه‌شناسی مصور و سیاست بعثه مقام معظم رهبری بر محوریت روحانیون، معین‌ها و معینه‌های محترم کاروان‌ها در تصدی تمامی فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی، لازم است کارگزاران محترم فرهنگی کاروان‌ها، برگزاری، اداره و ارائه این نوع جلسات را بر عهده گرفته و برای آن برنامه‌ریزی نمایند.

۱۷. تقاضا می‌شود روحانیون، معین‌ها و معینه‌ها و مدیران محترم کاروان‌ها هر نوع **ابتکار و نوآوری در ارائه آموزش** و برگزاری جلسات آموزشی و توجیهی را به همراه مستندات آن به مدیریت آموزش ارسال نمایند تا در انتقال تجارب و نوآوری‌ها به دیگران مشارکت نمایند.

شماره: ۱-۱-۶-۰

ویژه روحانی کاروان

جمهوری اسلامی ایران

حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت

فرم گزارش جلسات آموزشی عموم زائران کاروان‌های حج تمتع (موضوع ماده ۷ دستورالعمل اجرای آموزش زائران حج تمتع)

اینجانب ..... روحانی کاروان شماره: .....
به مدیریت جناب آقای ..... و معین کاروان حجت‌الاسلام والمسلمین آقای .....

معینه کاروان سرکار خانم .....

اعزام مدینه قبل □ مدینه بعد □ از شهرستان ..... جلسه ..... (ذکر شماره جلسه) کاروان را در ایران □ عربستان □ در محل ..... از ساعت ..... تا ساعت ..... با حضور حدود ..... نفر از زائران برگزار کردم و مباحث زیر ارائه شد:

۱. احکام عمومی □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....
۲. مناسک حج □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....
۳. اخلاق و آداب □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....
۴. اسرار و معارف حج و زیارت □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....
۵. تفسیر آیات حج □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....
۶. مهارت‌ها و سبک زندگی اسلامی □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....
۷. اماکن مذهبی □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....
۸. تاریخ و سیره □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....
۹. کلام و عقاید □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....
۱۰. مسائل سیاسی و اجتماعی □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....

نرم‌افزارهای مورد استفاده:

مسافر قبله ۳ □ دانشنامه حج □ نگاهی به اماکن اسلامی از آسمان □ سایر: .....

وسایل کمک آموزشی مورد استفاده:

ماکت‌ها □ پوستر و اینفوگرافی □ بنرها □ بروشور □
لپ تاپ / تبلت □ ویدیوپروژکتور □ فیلم آموزشی و موشن‌گرافی □ وایت
برد □ وسایل صوتی و تصویری □

سایر فعالیت‌های اینجانب در این جلسه:

.....

فصل اول: دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های آموزشی حج تمتع ۱۷ □

شماره: ۱-۲-۶-۰

ویژه معین کاروان

جمهوری اسلامی ایران

حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت

فرم گزارش جلسات آموزشی عموم زائران کاروان‌های حج تمتع (موضوع ماده ۷ دستورالعمل اجرای آموزش زائران حج تمتع)

اینجانب ..... معین کاروان شماره: ..... به مدیریت
جناب آقای ..... و روحانی کاروان جناب حجت‌الاسلام
والمسلمین آقای ..... با اعزام مدینه قبل □ مدینه بعد □ از
شهرستان ..... در جلسه ..... (ذکر شماره جلسه) کاروان در
محل ..... را در ایران □ عربستان □ از ساعت ..... تا ساعت
..... با حضور حدود ..... نفر از زائران شرکت کردم.

□ صرفاً در این جلسه حضور داشتم و فعالیت خاصی بر عهده اینجانب نبود.
□ مباحث زیر توسط اینجانب ارائه شد:

۱. احکام عمومی □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....
۲. مناسک حج □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....
۳. اخلاق و آداب □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....
۴. اسرار و معارف حج و زیارت □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....
۵. تفسیر آیات حج □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....
۶. مهارت‌ها و سبک زندگی اسلامی □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....
۷. اماکن مذهبی □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....
۸. تاریخ و سیره □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....
۹. کلام و عقاید □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....
۱۰. مسائل سیاسی و اجتماعی □	توسط:	به مدت	موضوعات: .....

نرم افزارهای مورد استفاده:

مسافر قبله ۳ □ دانشنامه حج □ نگاهی به اماکن اسلامی از آسمان □ سایر: .....

وسایل کمک آموزشی مورد استفاده:

ماکت‌ها □ پوستر و اینفوگرافی □ بنرها □ بروشور □
لپ تاپ / تبلت □ ویدیو پروژکتور □ فیلم آموزشی و موشن گرافی □ وایت
برد □ وسایل صوتی و تصویری □

سایر فعالیت‌های اینجانب در این جلسه:

.....

فرم گزارش جلسات آموزشی عموم زائران کاروان‌های حج تمتع (موضوع ماده ۷ دستورالعمل اجرای آموزش زائران حج تمتع)

اینجانب خانم ..... معینه کاروان شماره: ..... به مدیریت جناب آقای ..... و روحانی کاروان جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای ..... اعزام مدینه قبل مدینه بعد از شهرستان ..... در جلسه ..... (ذکر شماره جلسه) کاروان در محل ..... را در ایران عربستان از ساعت ..... تا ساعت ..... با حضور حدود ..... نفر از زائران شرکت کردم.

صرفاً در این جلسه حضور داشتم و فعالیت خاصی بر عهده اینجانب نبود.

مباحث زیر در جلسه عمومی توسط اینجانب ارائه شد:

۱. احکام عمومی توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....
۲. مناسک حج توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....
۳. اخلاق و آداب توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....
۴. اسرار و معارف حج و زیارت توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....
۵. تفسیر آیات حج توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....
۶. مهارت‌ها و سبک زندگی اسلامی توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....
۷. اماکن مذهبی توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....
۸. تاریخ و سیره توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....
۹. کلام و عقاید توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....
۱۰. مسائل سیاسی و اجتماعی توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....

نرم‌افزارهای مورد استفاده:

مسافر قبله ۳ دانشنامه حج نگاهی به اماکن اسلامی از آسمان سایر: .....

وسایل کمک آموزشی مورد استفاده:

ماکت‌ها پوستر و اینفوگرافی بنرها بروشور
لپ تاپ / تبلت ویدیوپروژکتور فیلم آموزشی و موشن‌گرافی وایت برد وسایل صوتی و تصویری

سایر فعالیت‌های اینجانب در این جلسه:

.....

فصل اول: دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های آموزشی حج تمتع ۱۹ □

شماره: ۳-۱-۶-۰

ویژه روحانی کاروان

جمهوری اسلامی ایران

حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت

فرم گزارش جلسه آموزشی ویژه بانوان کاروان‌های حج تمتع (موضوع ماده ۷ دستورالعمل اجرای آموزش زائران حج تمتع)

اینجانب ..... روحانی کاروان شماره: .....
به مدیریت جناب آقای ..... و معین کاروان حجت‌الاسلام والمسلمین آقای .....

معینه کاروان سرکار خانم .....

با نوع اعزام مدینه قبل □ مدینه بعد □ از شهرستان ..... جلسه.....

(ذکر شماره جلسه) کاروان را در ایران □ عربستان □ در محل..... از

ساعت ..... تا ساعت ..... با حضور حدود ..... نفر از

بانوان زائر تشکیل دادم. این جلسه توسط معینه کاروان □ / معینه مدعو □ /

مبلغه مستقر در مجموعه □ (سرکار خانم .....) اداره و اجرا شد:

۱. احکام و مناسک □ توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....
۲. اخلاق و آداب □ توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....
۳. مسائل خاص بانوان □ توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....
۴. مهارت‌ها و سبک زندگی اسلامی □ توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....
۵. بانوان اسوه □ توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....
۶. اماکن مذهبی مدینه منوره □ توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....

نرم افزارهای مورد استفاده:

مسافر قبله ۳ □ دانشنامه حج □ نگاهی به اماکن اسلامی از آسمان □ سایر: .....

وسایل کمک آموزشی مورد استفاده:

ماکت‌ها □ پوستر و اینفوگرافی □ بنرها □ بروشور □ لپ تاپ / تبلت □
ویدیو پروژکتور □ فیلم آموزشی و موشن گرافی □ وایت برد □ وسایل
صوتی و تصویری □

فعالیت اینجانب در این جلسه عبارت بود از:

.....

شماره: ۳ - ۳ - ۶ - ۰

**ویژه معینه کاروان
یا معینه مدعو**

جمهوری اسلامی ایران

حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت

**فرم گزارش جلسه آموزشی ویژه بانوان کاروان‌های حج تمتع
(موضوع ماده ۷ دستورالعمل اجرای آموزش زائران حج تمتع)**

اینجانب خانم ..... معینه کاروان شماره: ..... جلسه ویژه بانوان
در همین کاروان □ / کاروان شماره ..... □ به مدیریت جناب آقای
..... و روحانی کاروان جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای
..... با نوع اعزام مدینه قبل □ مدینه بعد □ از شهرستان
..... در جلسه ..... (ذکر شماره جلسه) کاروان در محل .....
را در ایران □ عربستان □ از ساعت ..... تا ساعت ..... با حضور حدود
..... نفر از بانوان زائر اجرا و اداره کردم و مباحث ذیل ارایه شد:

.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....

نرم افزارهای مورد استفاده:

مسافر قبله ۳ □ دانشنامه حج □ نگاهی به اماکن اسلامی از آسمان □ سایر: .....

وسایل کمک آموزشی مورد استفاده:

ماکت‌ها □ پوستر و اینفوگرافی □ بنرها □ بروشور □
لپ تاپ / تبلت □ ویدیوپروژکتور □ فیلم آموزشی و موشن‌گرافی □ وایت
برد □ وسایل صوتی و تصویری □

سایر فعالیت‌های اینجانب در این جلسه عبارت بود از:
.....

فصل اول: دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های آموزشی حج تمتع ۲۱ □

شماره: ۴-۱-۶-۰

ویژه روحانی کاروان

جمهوری اسلامی ایران

حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت

فرم گزارش جلسات آموزشی ویژه یاوران حجاج کاروان‌های تمتع (موضوع ماده ۷ دستورالعمل اجرای آموزش زائران حج تمتع)

اینجانب ..... روحانی کاروان شماره: .....
معین کاروان حجت‌الاسلام والمسلمین آقای .....
به مدیریت جناب آقای ..... و .....
معینه کاروان سرکار خانم .....

با نوع اعزام مدینه قبل □ مدینه بعد □ از شهرستان ..... جلسه .....
(ذکر شماره جلسه) کاروان را در ایران □ عربستان □ در محل ..... از
ساعت ..... تا ساعت ..... با حضور حدود ..... نفر از

زائران عضو گروه یاوران حجاج برگزار کردم و مباحث زیر ارائه شد:

۱. تعاون و همیاری در سفر حج و زیارت □ توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....
۲. بایدها و نبایدها □ توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....
۳. فرایند اجرای فعالیت‌ها □ توسط: ..... به مدت ..... موضوعات: .....

نرم‌افزارهای مورد استفاده:

مسافر قبله ۳ □ دانشنامه حج □ نگاهی به اماکن اسلامی از آسمان □ سایر: .....

وسایل کمک آموزشی مورد استفاده:

ماکت‌ها □ پوستر و اینفوگرافی □ بنرها □ بروشور □
لپ تاپ / تبلت □ ویدیو پروژکتور □ فیلم آموزشی و موشن‌گرافی □ وایت
برد □ وسایل صوتی و تصویری □

شماره فرم: ۱-۷-۰
ویژه روحانی کاروان

فرم گزارش استفاده از فضای مجازی در آموزش و توجیه زائران
کاروان های حج تمتع
موضوع ماده ۸ دستورالعمل اجرای آموزش زائران حج تمتع

اینجانب ..... روحانی کاروان شماره: .....
معین کاروان حجت الاسلام والمسلمین آقای .....
به مدیریت جناب آقای ..... و .....
معینه کاروان سرکار خانم .....

با نوع اعزام مدینه قبل مدینه بعد از شهرستان ..... در ارایه مباحث
آموزشی و فرهنگی از نرم افزارهای پیام رسان استفاده کردم استفاده
نکردم

نام نرم افزار:

سروش گپ بله ایتا سایر: .....

قالب فعالیت: گروه کانال

نام و نشان گروه: ..... @.....

دلیل انتخاب این نرم افزار(ها):

تصمیم گیری در شورای فرهنگی کاروان
استفاده عموم زائران کاروان از این نرم افزار
سایر: .....

منبع تأمین محتوا برای بارگزاری مطالب:

مطالب، فیلم ها و تصاویری که از قبل تهیه کرده بودم
استفاده از کانال های بعثه و سازمان حج
استفاده از محتوای کانال های عمومی سایر نهادها و اشخاص
سایر: .....

فصل اول: دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های آموزشی حج تمتع ۲۳ □

آیا مباحث جلسات آموزشی کاروان را در فضای مجازی بارگزاری کردید؟
بله □ خیر □

میزان استقبال زائران از این فضا و بازدید مطالب توسط آن چه مقدار بود؟
خیلی خوب □ مناسب □ کم □

پربازدیدترین مطالب در چه موضوعی بود؟ احکام عمومی □ مناسک حج □
اخلاق و آداب □ اسرار و معارف □ تفسیر آیات حج □ مهارت‌ها و سبک
زندگی اسلامی □ اماکن مذهبی سرزمین وحی □ تاریخ و سیره
معصومان(ع) □ کلام و عقاید □ مسائل سیاسی و اجتماعی □ سایر: .....

فرم گزارش جلسات آموزشی زائران فرهیخته (موضوع ماده ۱۰ دستورالعمل اجرای آموزش زائران حج تمتع)

اینجانب ..... روحانی کاروان شماره: .....
به مدیریت جناب آقای ..... و معین کاروان حجت الاسلام والمسلمین آقای .....

معینه کاروان سرکار خانم .....
اعزام مدینه قبل □ مدینه بعد □ از شهرستان ..... جلسه ..... (ذکر شماره جلسه) ویژه زائران فرهیخته را در ایران □ عربستان □ در محل ..... از ساعت ..... تا ساعت ..... با حضور حدود ..... نفر از زائران برگزار کردم و مباحث زیر ارائه شد:

۱. احکام عمومی □	توسط:	به مدت:	موضوعات: .....
۲. مناسک حج □	توسط:	به مدت:	موضوعات: .....
۳. اخلاق و آداب □	توسط:	به مدت:	موضوعات: .....
۴. اسرار و معارف حج و زیارت □	توسط:	به مدت:	موضوعات: .....
۵. تفسیر آیات حج □	توسط:	به مدت:	موضوعات: .....
۶. مهارت‌ها و سبک زندگی اسلامی □	توسط:	به مدت:	موضوعات: .....
۷. اماکن مذهبی □	توسط:	به مدت:	موضوعات: .....
۸. تاریخ و سیره □	توسط:	به مدت:	موضوعات: .....
۹. کلام و عقاید □	توسط:	به مدت:	موضوعات: .....
۱۰. مسائل سیاسی و اجتماعی □	توسط:	به مدت:	موضوعات: .....

نرم افزارهای مورد استفاده:

مسافر قبله ۳ □ دانشنامه حج □ نگاهی به اماکن اسلامی از آسمان □ سایر: .....

وسایل کمک آموزشی مورد استفاده:

ماکت‌ها □ پوستر و اینفوگرافی □ بنرها □ بروشور □
لپ تاپ / تبلت □ ویدیوپروژکتور □ فیلم آموزشی و موشن گرافی □ وایت
برد □ وسایل صوتی و تصویری □

مسائل و مشکلات:

.....

دستورالعمل آموزش اعضای گروه یاوران حجاج

همه ساله از میان زائران هر کاروان، عده‌ای از خواهران و برادران تحت عنوان «یاوران حجاج»، برای همیاری، امر به معروف و نهی از منکر و راهنمایی دیگر زائران، و نیز همکاری در برنامه‌ریزی‌ها و اجرای فعالیت‌های فرهنگی از جمله خبرنگاری افتخاری کاروان انتخاب می‌شوند تا ضمن پیشگیری از اموری که در آن محیط به شیعه و تشیع لطمه وارد می‌کند، با برگزاری برنامه‌های مؤثر دینی و فرهنگی، دین خود را به ائمه معصومان(ع) ادا نموده و با رفتار پسندیده و بزرگووارانه خود، دیگر مسلمانان را به مکتب اهل بیت(ع) علاقه‌مند نمایند.

به همین منظور، بخشی از آموزش‌های ویژه این دسته از زائران گرامی، در قالب کاروان و از طریق روحانیون محترم کاروان‌ها پیگیری، اجرا و مدیریت می‌شود که موضوعات و عناوین آموزشی آن در کتاب «**عناوین و سرفصل‌های آموزشی زائران حج تمتع**» تدوین و ارایه شده است. همچنین

۲۶ □ دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های آموزشی حج تمتع

برنامه‌های آموزشی و توجیهی ویژه این گروه از زائران توسط دفاتر محترم نمایندگی بعثه مقام معظم رهبری در مناطق و استان‌ها به صورت حضوری یا توسط مدیریت آموزش به صورت غیر حضوری برگزار خواهد شد.

شرح وظایف و انتظارات از گروه یاوران حجاج، بیان جزئیات و دستورالعمل‌های اجرای برنامه‌های آموزشی و توجیهی به صورت جداگانه توسط مدیریت برنامه و محصولات فرهنگی تدوین شده و به مسئولان دفاتر نمایندگی، روحانیون محترم و مدیران کاروان‌ها ابلاغ می‌شود.

دستور العمل اجرایی دوره آموزش تکمیلی ویژه روحانیون، معین و معینه های حج تمتع

به منظور ایجاد آمادگی و بازآموزی احکام و مناسک و معارف قرآنی روحانیون، معین ها و معینه های حج تمتع و جهت برآورده ساختن انتظارات زائران و پاسخگویی به سؤالات ایشان، دوره آموزش تکمیلی کارگزاران فرهنگی حج ۱۳۹۹ بر اساس این آیین نامه به اجرا درمی آید:

۱. تمامی روحانیون، معین ها و معینه های اعزامی به حج ۱۳۹۹ می بایست در آزمون شفاهی دروس این دوره شرکت و امتیاز قبولی کسب نمایند.
۲. آن دسته از کارگزارانی که در مرحله اول، حد نصاب لازم را کسب نکردند، می توانند در آزمون مرحله دوم که به صورت شفاهی و متمرکز در قم برگزار می شود شرکت کنند.

تبصره: در صورت عدم موفقیت کارگزاران فرهنگی در کسب امتیاز لازم، از سفر حج محروم خواهند شد.

۲۸ □ دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های آموزشی حج تمتع

۳. افراد واجد شرایط باید طبق زمان‌بندی که مدیریت آموزش اعلام می‌کند با مراجعه به سامانه آموزش نسبت به ثبت‌نام و تعیین محل آزمون، اقدام کنند.
  ۴. عدم حضور در جلسه آزمون در زمان تعیین شده به منزله عدم قبولی در آزمون و یک بار شرکت در آزمون می‌باشد.
  ۵. مسئولان دفاتر نمایندگی بعثه در مناطق ملزم به فراهم کردن سازوکارهای لازم جهت برگزاری آزمون بر اساس دستورالعمل‌های ابلاغی خواهند بود.
  ۶. گروه مصاحبه‌کننده سه تا چهار نفر، متشکل از ۲ نفر از اساتید و روحانیون با سابقه و مسلط بر مناسک و احکام مبتلابه و معارف قرآن (که به تأیید معاون فرهنگی معرفی خواهد رسید) و مسئول دفتر نمایندگی بعثه در منطقه خواهند بود. معاونت فرهنگی نیز می‌تواند نماینده‌ای به عنوان عضو گروه مصاحبه تعیین و اعزام کند.
- تبصره ۵:** مسئول دفتر نمایندگی در منطقه، مسئول گروه مصاحبه‌کننده خواهند بود.
۷. جدول افراد مصاحبه‌کننده با هماهنگی مدیر محترم جذب و سازماندهی نهایی شود.
  ۸. افرادی که دارای شرایط و ویژگی‌های ذیل باشند می‌توانند مدارک خود را بر اساس بندهای ذیل به دفتر بعثه در استان یا منطقه ارسال نمایند تا در کمیسیون موارد خاص معاونت فرهنگی مورد تصمیم‌گیری قرار گیرد و در صورت تصویب از آزمون معاف شوند:
- (۱) روحانیونی که به عنوان رابط در از سال ۱۳۹۰ به بعد به حج تمتع اعزام شده باشند.

فصل اول: دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های آموزشی حج تمتع ۲۹ □

۲) مدرسان رسمی سطوح عالی و خارج فقه در حوزه‌های علمیه از هر دو درس معاف خواهند بود به تناسب با ارائه گواهی تدریس از مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه.

۳) دارندگان آثار تألیفی در موضوع فقه و مناسک حج یا در حوزه معارف قرآن.

تبصره ۵: آثار ارسالی در گروه مربوطه پژوهش‌کنده بعثه مقام معظم رهبری بررسی و در صورت تایید و کسب امتیاز لازم از درس مرتبط معاف خواهند شد.

۴) معینه‌هایی که از سال ۱۳۹۰ به بعد به عنوان پاسخگویی به سوالات شرعی به عمره و حج اعزام شدند.

۵) روحانیون برجسته و فرهیخته کاروان‌ها که حداقل سه سفر اعزام به حج تمتع داشته و معدل ارزیابی آنها حداقل ۱۸ باشد، با پیشنهاد مسئول دفتر نمایندگی بعثه در استان یا منطقه.

۹. سلامت جسمی کارگزاران فرهنگی نیز باید به تأیید گروه مصاحبه برسد و در فرم مربوط قید شود.

۱۰. عناوین و منابع دروس آموزش تکمیلی (که در سامانه آموزش بارگزاری شده‌اند) عبارتند از:

۱) فقه و مناسک: در سنامه فقه و مناسک یا مناسک همراه

۲) معارف قرآن: درس گفتار تفسیر آیات حج از آیت‌الله جوادی آملی

۱۱. نمرات بر اساس گزینه‌های زیر داده خواهد شد:

۱) ضعیف (۰-۹)   ۲) متوسط (۱۰-۱۳)

۳) خوب (۱۴-۱۷)   ۴) خیلی خوب (۱۸-۲۰)

تبصره ۵: مصاحبه‌گران مشخصاً باید نمرات از صفر تا ۲۰ را در فرم مصاحبه

درج نماید.

۳۰ □ دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های آموزشی حج تمتع

۱۲. برای هر درس باید برگه آزمون جداگانه تکمیل و به امضای گروه

مصاحبه برسد.

تبصره ۱: فرم آزمون شفاهی و سایر فرم‌های مورد نیاز به همراه

دستورالعمل اجرای آزمون شفاهی از سوی معاونت فرهنگی تهیه و به مناطق

ابلاغ می‌شود.

تبصره ۲: هرگونه تغییر در دستورالعمل از سوی معاونت فرهنگی به

کارگزاران فرهنگی کاروان‌ها اطلاع‌رسانی خواهد شد.

توجه:

علاوه بر دستورالعمل‌های ویژه کارگزاران محترم فرهنگی کاروان‌ها، دستورالعمل‌هایی ویژه اجرا در سطح مدیریت آموزش و همچنین در سطح دفاتر نمایندگی بعثه در مناطق تهیه شده که در اختیار ایشان قرار گرفته است.

موضوعات آن دستورالعمل‌ها به شرح ذیل است:

۱. دستورالعمل‌ها و شیوه‌نامه‌های ویژه دفاتر نمایندگی بعثه در مناطق و ارزیابی‌ها

- دستورالعمل اجرای آموزش متمرکز زائران حج تمتع (توسط دفاتر نمایندگی بعثه در مناطق و استان‌ها)
  - دستورالعمل برگزاری جلسات متمرکز آموزشی و توجیهی بانوان زائر حج تمتع
  - دستورالعمل اجرای متمرکز آموزش زائران در ماه مبارک رمضان
  - دستورالعمل تعیین ناظر و ارزیاب برای جلسات آموزشی و توجیهی حج تمتع
  - دستورالعمل اجرای هم‌اندیشی‌های علمی و تخصصی
۲. دستورالعمل‌های آموزشی و توجیهی زائران و کارگزاران فرهنگی کاروان‌ها ویژه اجرا توسط مدیریت آموزش
- دستورالعمل اجرای جلسات آموزشی و توجیهی زائران به شیوه غیر حضوری
  - دستورالعمل اجرای جلسات توجیهی کارگزاران فرهنگی